

A boszorkányokról

Ezek miként lesznek, nem tudatik, de hogy léteznek, hogy emberfölötti hatalommal bírnak, hogy az emberek ártalmára, megrontására vannak, erősen hiszik. Boszorkányoknak közönségesen elvénült, rút s összeaszott asszonyok, vagyis banyák tartatnak. Férfiak csak igen ritkán, s úgy látszik, a nép hite egyedül a nőnemet kárhoztatja e bú' mesterségre. Csallóközben azt tartják felőlük, hogy éjszakának idején el szoktak menni házonként, és meg szokták nyomni az alvó embereket. Elmennek továbbá az istállókba, és kiszopják avagy kifejik mások tehenét éjjel. Innét van, hogy a tehen másnapra véres tejet ad. Otthon okádékból tésztaát gyúr a boszorkány, s abból cselédeinek legjobb rétest és lepényeket készít. Magukat láthatatlanokká tudják tenni, és a házakban közönségesen kulcslukon mondatnak bémenni. Vagyon nekik továbbá olyan zsírjok, mellyel megkenik hónuk alját, és elővévén a szénvonót, pemetét, tilót, seprőt vagy gereblét, ráülnek azt mondván: „Hipp- hopp, ott legyek, ahol én akarok”, s mindjárt ott teremnek, ahol akarják.

Ha a boszorkánynak valaki vét, azt megrontja, rendszerint olyan sebekkel, melyek soha bé nem gyógyulnak, avagy oly betegséggel, melyben az ember élete végéig sínlődik. Gyermekkoromban, emlékszem, hogy több köszvén és aszkórbán szenvedőkrül hallottam, miszerint azok a boszorkánytól rontattak meg. A szerelmesek, a házások viszonyait is felbontja, ha megbántatik a boszorkány, tudniillik megrontása által a szerelmesek közt szakadást, a házások közt pedig azt okozza, hogy azok gyakran még menyegzőjük alatt megvetik és megutálják egymást.

Minden évben egyszer a világ minden boszorkányai Szent Gellért hegyén tanácskozás végett összegyűlni mondatnak, úgy tetszik, karácsony éjszakáján. Hontban úgy tapasztaltam, hogy a nép most is a vénasszonyok iránt – kiket boszorkányoknak lenni hisz – idegenkedő és félnék tisztelettel viseltetik. Szeretné, ha nem volnának, de tiszteli őket, mert fél, hogy megrontatik általuk. Azt is tartják felőlük, hogy azt, kit megrontani szándékoznak, meglesik, merre jár, és az úton – melyen az áldozat elmenendő – valami füvet tesznek le vagy ejtenek el. Azért ki a boszorkányok megrontásától óvakodni akar, menés közben vigyázva haladjon. Mondatik felőlök még az is, hogy némelyeket éjjelenként megnyergelnek, és rajtok lovagolni szoktak, iszonyúan elcsigázván azon szerencsétleneket, kikkel e boszorkányi tréfáikat úzik.

Például szolgáljon e monda. Egyszer egy bizonyos városban lakott egy kovács mesterember, kinek felesége boszorkány volt. Ez a náluk lévő kovácsle-

gényen minden éjjel lovagolni szokott, úgyhogy a legény már igen elnyomrodott, s napról napra soványabb és erőtlenebb lett. A boszorkány minden éjjel a legény ágyához ment, és kötőféket vetvén a nyakába, elnyargalt rajta. Egyszer, miután már a legény a sok szenvedést megunta, föltette magában, hogy ébren lesz, a boszorkányt megleszi, és a boszorkánykantárt nem hagyja nyakába tétetni.

A következő éjszakát tehát álmatlanul töltötte, de mivel senki sem jött, már-már el akart aludni, midőn látja, hogy mesterének felesége csöndesen ágyához közeledik, és a kantárt a fejébe akarja tenni. Erre a legény sem volt röst, hanem fölugrott, és megragadván mindkét kezével a kantárt, a magáé helyett asszonyának nyakába szorította azt. Akkor bezzeg megfordult a kocka, mert a kovácslegény az asszonyára ülven végig-hosszig nyargalt rajta. S miután jól elkínozta volna, visszajött, de nem ment ám vele bé a szobába, hanem a kovácsműhelybe, hogy ott megpatkolja. Megtűzesített ugyanis néhány lópatkót, és a lovat – mert ekkor a boszorkány már lóvá változott volt – derekasán megpatkolta. Azonban csak két lábára verte föl a patkót, midőn a boszorkány megszólította:

– Ne bánj velem oly kegyetlenül, hanem vedd ki nyakambul a kantárt, hogy előbbeni asszonyi állapotomba mehessek vissza! Hidd el, meghálálom szíveségedet!

A legény engedni éppen nem akart, de miután a boszorkány őt már az Istenre is kérte volna, megesett a szíve rajta, kivette nyakából a kantárt és eleresztette. Másnapra az asszony beteg lett, és nagyon nyögött az ágyban. Férje kérdezte tőle:

– Mi bajod, feleségem?

De ő csak felelte, hogy az éjjel rosszul lett, és nagyon beteg. Ekkor a legény, ki mindezeket hallotta és tudta, amik történtek, felszólalt:

– Ne higgyen neki, mester uram! Nézze meg csak a kezeit, megtudja, milyen betegség vagon rajta!

Az asszony nem akarta ugyan kezeit megmutatni, de minekután férje rajtament, csakugyan előmutatta azokat. Látván férje azokon a lópatkókat, szörnyen eliszonyodott, és bépanaszolta a bírónak, hogy a felesége boszorkány, s az ördöggel van cimboraságban. A bíró azután három kocsi nádat vitetett ki a város határára, és a beteg asszonyt megkötözvén, a nádat körülötte elrakatta. Ekkor meggyújtatta a nádat, és elégettette ezen a gonosz asszonyt, ki régtől fogva a lakosok megrontására volt.

Ha boszorkány valakit éjjel megnyom, és annak nehézkes nyöszörgését a szobában lévők közül másvalaki meghallja, fogjon egy kést, fusson az ajtóhoz,

és vakarja meg a kés élével az ajtó kilincset jól. Másnapra a boszorkánynak, mely ott volt, bárhol legyen is az, orra bőre lészen vakarva, és erről reá lehetend ismerni. Amely ajtóba kék ördögoldal fű szúratik, legyen az szoba vagy istálló, oda a boszorkány bé nem mehet. Néha a boszorkány a macskát is lovagolni szokta, melyet szinte úgy elkínozt, mint az embert, leginkább pedig a kan macskákat szokta e célra használni. Ha valaki ily macskát a boszorkánytól meg akar menteni, nyírjon ki annak szőréen egy kereszt alakot, vagy pedig kössön gúzszt nyakára vékony vesszőből, a macska megszabadul.